

глядачів. Тому фільм було перекладено як «*Жорстокий ринг*», що дає глядачеві розуміння, про що йтиме мова у фільмі [1, с. 99–100].

Отже, у роботі було проаналізовано теоретичні та практичні аспекти перекладу назв французьких художніх фільмів на українську та англійську мову. А саме основні стратегії перекладу – дослівний переклад, трансформації опущення та додавання, цілісну заміну. Кожна з них застосовується у різних випадках, проте для досягнення однакових цілей – адекватного відтворення назви фільму та привернення уваги глядача.

Література

1. Ткачева А. Н. Названия французских фильмов и их русские переводы как творчество с аттрактивными задачами. *Вестник ВУиТ*. 2018. № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nazvaniya-frantsuzskih-filmov-i-ih-russkie-perevody-kak-tvorchestvo-s-attraktivnymi-zadachami> (дата звернення: 21.02.2020).
2. Jean-Marc Lavour, Adriana Serban. La traduction audiovisuelle: Approche interdisciplinaire du sous-titrage. De Boeck Supérieur, 2008. С. 29.
3. Подзюбанчук І. М., Сокол Т. В. Film title translation: modern trend and tendencies (English and Ukrainian versions). *Вісник психології і соціальної педагогіки*. 2017. № 17.

ВІДТВОРЕННЯ ОБРАЗНОСТІ У ПІДСИЛЮВАЛЬНИХ КОМПАРАТИВНИХ КОНСТРУКЦІЯХ

Цепенюк Т. О.

*кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Функціонування компаративних конструкцій підсилювального значення у текстах вихідної та їх відтворення у перекладі цільовою мовою теж характеризується своїми особливостями. Порівняння як художній прийом зустрічається у творчості будь-якого письменника. В художньому мовленні компаративні конструкції широко використовуються з метою зображення образної характеристики дії чи ознаки предмета думки. Порівняння у художньому творі сприяють його експресивнішому, емоційнішому впливові на читача, надають творові більшої виразності. В основі механізму утворення порівняння лежить асоціативний зв'язок між предметами та явищами. Завдяки

своїм лінгвістичним, когнітивним та культурологічним особливостям порівняння виступають цікавим об'єктом для перекладу.

Структура мовної моделі порівняльних конструкцій інтенсифікувального змісту складається з чотирьох елементів:

1) предмета (суб'єкта), порівняння (компаранта) – тобто поняття, яке потребує пояснення;

2) образу (об'єкта) порівняння (компаратора) – того, з чим порівнюється суб'єкт, тобто предмета чи явища, що має яскраво виражені і добре відомі мовцеві ознаки і внаслідок цього використовується ним для характеристики пізнаваного;

3) основи порівняння – ознаки (або низки ознак), за допомогою якої здійснюється акт порівняння;

4) показника порівняльних відношень – засобу мовного оформлення порівняльної семантики, який відіграє вирішальну роль у реалізації компаративного змісту в чотириелементній моделі порівняльної конструкції («суб'єкт» – «об'єкт» – «основа» – «показник»), оскільки забезпечує її цілісність. Наприклад, у реченнях ... *his swarthy face was now white as milk* ... [6, p. 225] – ... його смагляве обличчя було білим як молоко... [1, с. 337] та *The house is leaking like a sieve, and I've got Niagara Falls in my kitchen*. [7, p. 46]. – Будинок протікає, як сито, у кухні просто Ніагарський водоспад [5, с. 42]. компарантами виступають *face (обличчя)* та *the house (будинок)*, компараторами – *milk (молоко)* та *a sieve (сито)*, основою порівняння – *white (білим)* і *is leaking (протікає)* та показниками порівняння – *as, like (як)*.

За ступенем вживаності порівняння поділяють на традиційні та індивідуально-авторські, до останніх входять також і авторські перетворення сталих порівнянь. Перекладачам доводиться мати справу з усіма видами компаративних конструкцій, особливо якщо йдеться про переклад художніх текстів. Усі порівняльні конструкції викликають у перекладачів певні труднощі для адекватного відтворення їх цільовою мовою. Здавалося б, що традиційні порівняння легші для перекладу, однак вони мають свої особливості, які стосуються «історичного та культурного розвитку, побуту, способу життя, конкретності сприймання навколишнього світу тим чи іншим народом» [2, с. 51].

Основними характеристиками компаративних конструкцій підсилювального значення є образність, оцінність, експресивність та емоційність, які в ідеальному варіанті повинні бути відтворені перекладачем у відповідних одиницях цільової мови. Тільки тоді переклад можна вважати адекватним. В основі перекладу таких одиниць, безумовно, вирішальна роль належить образу. Його слід відтворити як з точки зору національного колориту, так і з точки зору конотації. В ідеалі образ, який лежить в основі порівняння вихідної мови, повинен бути відтвореним таким самим образом у тексті цільовою мовою, проте цього досягнути вдається не завжди, оскільки на

перешкоді стають певні обставини. Так, образи у двох мовах можуть відрізнитися приписаними їм властивостями, або ж бути пов'язаними з іншою символікою. У таких випадках перекладачам часто доводиться замінювати вихідний образ іншим, який є прийнятнішим і зрозумілішим для носіїв цільової мови. Якщо ж у компаративній конструкції оригіналу закладена іронія, гумористичний чи інший ефект, то це теж слід відтворити у перекладі. Як правило, для цього перекладачі калькують вихідну одиницю. У наведеному вище прикладі *his swarthy face was now white as milk ...* [6, р. 225] – ... його смагляве обличчя було білим як молоко... [1, с. 337] для порівняння було вибрано саме молоко, а не віск, крейда, сніг, мармур чи вираз Б. Грінченка як біль біле.

Образність у порівняльних конструкціях є однією із найважливіших його характеристик. Прозорість образу у двох мовах полегшує завдання перекладача. В англійській та українській мовах не так і багато порівнянь, які були б утворені на основі схожих образів. Збігається лише незначна кількість образів, решта є характерною для носіїв однієї чи іншої мови.

Найменше проблем для адекватного перекладу становлять компаративні конструкції підсилювального значення, які містять в собі універсальні образи. Для їх відтворення використовують здебільшого повні або часткові відповідники. Повними відповідниками порівняльних конструкцій можна вважати тільки такі одиниці, які адекватні одиниці оригіналу «щодо образності, всіх компонентів змісту – предметно-логічного, експресивно-емоційного й функціонально-стилістичного – та щодо форми вислову – в структурно-граматичному плані» [3, с. 50]. У часткових відповідників, здебільшого, не співпадає образ, але семантичну інформацію вони передають повністю. Тому при перекладі їх українською мовою доречно буде або замінити образ на ближчий і зрозуміліший для цільової аудиторії, або калькувати порівняльний зворот.

Як правило, найбільші труднощі виникають при відтворенні образу порівняння, який може бути не зовсім зрозумілим для читачів перекладного тексту, оскільки ці образи «володіють експресивністю і характеризуються самотністю» [4, с. 107]. До таких образних порівнянь можна віднести *as artful as a wagonload of monkeys, as easy as falling off a log, as game as Ned Kelly, as mad as a hatter*, які українською мовою, як правило, відтворюються таким чином: **надзвичайно розумний, дуже легко, надзвичайно нахабний та безстрашний, геть божевільний** відповідно. У такому разі втрачається етнокультурна специфіка образу. Однак, відомо, що збереження всіх характеристик одиниці перекладу є завданням надскладним і майже утопічним, оскільки у перекладі часто доводиться йти на якісь поступки, навіть втрати.

Етно-специфічні образи, які можуть бути чужими для культури-носія, або по-іншому інтерпретуватися її носіями, є ще одним каменем спотикання у роботі перекладача. Якщо в цільовій мові немає повного відповідника образу оригіналу, то перекладачі вдаються до описового перекладу, або лінгво-культурознавчого

коментаря. Дещо важче відтворити в перекладі такі порівняння, де образи є подібними, але відрізняються своїми імпліцитними властивостями. Наприклад, англійському порівнянню *to work like a horse/mule* притаманні такі властивості як енергійність, жвавість, наполегливість при виконанні важкої роботи, в той час як українське *працювати як кінь (віл, раб)* виражає виконання важкої, непосильної, виснажливої праці.

Саме такі відмінності англійських та українських компаративних інтенсифікаторів можуть стати каменем спотикання для перекладача, створюючи йому труднощі, для подолання яких з метою пошуку адекватних відповідників у цільовій мові йому доводиться застосовувати всі свої творчі вміння.

Література

1. Грегори Дж., Тінторі К. Книга імен; [пер. з англ. А. Кам'янець, Т. Некряч]. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2007. 352 с.
2. Дудченко М. М., Чернюк Н. І. До питання про відтворення образних порівнянь. *Теорія і практика перекладу. Республіканський міжвідомчий науковий збірник*. 1981. В. 5. С. 51–55.
3. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Ленінград : Вища школа, 1983. 173 с.
4. Рыженкова А. А. Авторские преобразования устойчивых сравнений как объект перевода: дис. ... кандидата филол. наук: 10.02.04. Санкт-Петербург, 2009. 329 с.
5. Стіл Даніела. Диво; [пер. з англ. Є. Кононенко]. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2008. 175 с.
6. Gregory Jill, Tintori Karen. *Book of Names*. New York : St.Martin's Press., 2007. 320 p.
7. Steel Danielle. *Miracle*. New York : Random House Inc., 2005. 225 p.

THE PROBLEMS OF CROSS CULTURAL ASPECTS IN TRANSLATION. THE APPEARANCE OF NEOLOGISMS AS A RESULT OF GLOBALIZATION

Черненко О. О.

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Globalization and international relationships intensive development, which nowadays are inseparably connected, made the basis for the increasing interest for the problems of cross cultural communication.